

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ภาพที่ชัดเจนที่สุดอย่างหนึ่งของสังคมปัจจุบัน คือ เส้นหญ้าของอาชีพสื่อสารมวลชน ทั้งนี้ เพราะอำนาจและความยิ่งใหญ่ของสื่อมวลชน ความท้าทาย ตลอดจนความก้าวหน้าที่จะเห็นได้อย่างชัดเจนของเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง ล้วนเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดภาพเหล่านี้ทั้งสิ้น ประกอบกับความตื่นตัวในกระแสของสังคมสารสนเทศ การปฏิวัติรูปแบบการนำเสนอของรายการข่าวทางโทรทัศน์ให้น่าติดตามยิ่งขึ้น หรือแม้แต่การแพร่สะพัดของเงินจำนวนมหาศาลในวงการโฆษณา ลักษณะงานที่ดูเหมือนว่าเป็นงานที่อิสระ ฯลฯ เหล่านี้ ทำให้อาชีพสื่อสารมวลชนกลายมาเป็นอาชีพหนึ่งที่เป็นที่นิยมมากที่สุดของคนหนุ่มสาวก่อนสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ในขณะที่อาชีพหลาย ๆ อาชีพ เช่น แพทย์ กฎหมาย วิศวกรรม สถาปัตยกรรม เป็นต้น เป็นอาชีพที่คนส่วนใหญ่เชื่อกันว่าต้องใช้ความสามารถทางสติปัญญาอย่างสูง แต่ในขณะเดียวกัน คนเหล่านั้นก็ดูเหมือนจะเชื่อกันว่า อาชีพสื่อสารมวลชนไม่จำเป็นต้องเป็นเช่นนั้น เกือบทุกคนมีความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถที่จะเป็นนักวิจารณ์ นักข่าว ผู้กำกับภาพยนตร์ ซึ่งความคิดเหล่านี้เอง ที่ดูเหมือนว่า จะเป็นสิ่งดึงดูดจิตใจให้ก้าวเข้ามาสู่โลกแห่งการสื่อสารมวลชน โดยมีเป้าหมายว่าจะได้เป็นคนทำหนัง ได้ตระเวนออกไปทำข่าวอาชญากรรม เป็นครีเอทีฟชื่อดังที่ทั้งเก่งทั้งรวย หรือการได้ทำงานอย่างดีเจที่เป็นที่ชื่นชอบ เป็นต้น

อุตสาหกรรมด้านการสื่อสาร เป็นงานที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว นำตื่นเต้น กับทั้งยังท้าทาย และสนองตอบความต้องการได้เป็นอย่างดี อาชีพสื่อสารมวลชนเป็นอาชีพอย่างหนึ่งที่สามารถทำให้เกิดพึงพอใจในการทำงาน และยังมีผลตอบแทนเป็นตัวเงินที่คุ้มค่าเป็นอย่างมาก

ย้อนหลังกลับไปเมื่อปี พ.ศ.2508 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เปิด "แผนกอิสระ-
สื่อสารมวลชนและการประชาสัมพันธ์" ขึ้นเป็นครั้งแรกที่ริมถนนพญาไท ซึ่งเป็นตึก 4 ชั้นขนาด
ย่อม ๆ ที่ตั้งอยู่ตรงข้ามกับคณะวิทยาศาสตร์

ในขณะนั้น แผนกนั้นดูเหมือนว่าเป็นแผนกเล็ก ๆ ที่ไม่ค่อยมีอะไรน่าดึงดูดใจเท่าไรนัก
สำหรับนักเรียนและนักศึกษาในยุคนั้น ถึงแม้ว่าเวลาจะผ่านไปอีก 7-8 ปี คือในปี พ.ศ.2517
จะมีพระราชกฤษฎีกา จัดตั้งเป็น "คณะนิเทศศาสตร์" แล้วก็ตาม แต่คณะนี้ก็ยังคงถือเป็นคณะอันดับ
ท้าย ๆ อีกเช่นเคยในสายตาของคนทั่ว ๆ ไป

แต่สำหรับในปัจจุบันเหตุการณ์ได้กลับตาลปัตรพลิกหน้ามือเป็นหลังมือ เพราะ
"นิเทศศาสตร์" ได้รับการจัดอันดับเป็นคณะในสายสังคมศาสตร์ที่ได้รับคะแนนสูงสุดจากการสอบ
คัดเลือกเข้าศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะสำหรับนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับ
เตรียมอุดมศึกษาด้วยแล้ว ส่วนใหญ่จะมีความใฝ่ฝันอย่างสูงส่ง ในการที่จะบรรลุความปรารถนา
ที่จะได้เข้ามานั่งเรียนในคณะนิเทศศาสตร์แห่งนี้

วิชานิเทศศาสตร์เป็นสาขาวิชาการแขนงใหม่ ซึ่งเพิ่งเริ่มเติบโตในประเทศไทยยังจะ
ต้องมีพัฒนาการอีกมากมาย เพราะฉะนั้นการศึกษาวิชานิเทศศาสตร์จึงถือเสมือนอยู่ในยุคของการ
เปิดศักราชใหม่เท่านั้น ซึ่งเป็นธรรมดาของโลกที่ว่าสิ่งใดก็ตามที่เพิ่งจะเริ่มต้นก่จะต้องมีแรงเร่ง
สูง ดังนั้น ขั้นตอนี่จึงเป็นขั้นตอนสำคัญที่ต้องอาศัยความคล่องตัวในการปรับแก้ไขทิศทาง วิช่า
นิเทศศาสตร์ เป็นวิชาของสังคมสมัยใหม่ โดยเฉพาะสังคมยุคข่าวสารและเทคโนโลยีทางการ
สื่อสารพัฒนาการ ด้านการสื่อสารของโลกในระยะต่อไปนี้จะ เป็นพัฒนาการที่รวดเร็วชนิดพลิก
ฝ่ามือทีเดียว ดังนั้น ศาสตร์และวิชาชีพที่ผูกพันอยู่กับพัฒนาการที่รวดเร็วของสังคม เช่น วิช่า
นิเทศศาสตร์จึงเป็นสาขาวิชาการที่ต้องมีสภาพการเคลื่อนไหวที่รวดเร็วเสมอ (สุโขทัยธรรมมาธิราช,
มหาวิทยาลัย, 2531 : 649)

การศึกษาวิชานิเทศศาสตร์ในประเทศไทยนั้นถ้านับย้อนไปก็เพิ่งจะมีขึ้นในระยะเวลายาวไม่
เกิน 30 ปีมานี้เอง แต่ก็มิใช่ในรูปของสาขาวิชา กล่าวคือ มีการเรียนการสอนในสาขาวิชาการ

หนังสือพิมพ์มาก่อน ต่อมา จึงมีการเปิดโรงเรียนการประชาสัมพันธ์เพื่อใช้เป็นสถานที่ฝึกอบรมข้าราชการในการประชาสัมพันธ์เป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ก็เพิ่งจะมีการเปิดสถานศึกษาที่เต็มรูปแบบวิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น สาขาสื่อสารมวลชน สาขากาหนังสือพิมพ์ การประชาสัมพันธ์ และสาขาการโฆษณา ในช่วงระยะเวลาไม่เกิน 15 ปีมานี้เอง

อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่าการศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์ หรือที่ออกมาในรูปแบบและเรียกชื่ออื่นๆ เช่น วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน หรือสื่อสารมวลชนนั้นได้มีพัฒนาการที่ค่อนข้างรวดเร็ว ดังจะเห็นได้ว่าในเวลา 10 ปีเศษ ๆ มานี้ สถาบันการศึกษาได้มีการขยายและปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาจากระดับชั้นปริญญาตรีขึ้นไปสู่ระดับชั้นปริญญาโทด้วย ในขณะที่ได้มีการขยายฐานการศึกษาจากระดับชั้นปริญญาตรีออกไปสู่สาขาอื่น ๆ เช่น สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาภาพยนตร์ สาขาพาณิชยศาสตร์และการแสดง เป็นต้น สำหรับในการศึกษาระดับปริญญาโทนั้นได้มีการเปิดหลักสูตรในระดับปริญญาโทอยู่สองสถาบัน คือ ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเปิดสาขานิเทศศาสตร์พัฒนาการ สาขาสื่อสารมวลชน และสาขากาหนังสือพิมพ์ ในขณะที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ก็ได้มีการเปิดการศึกษาในระดับปริญญาโทสาขานโยบายและการวางแผน สาขาทฤษฎีและวิจัยการสื่อสารมวลชน และสื่อสารพัฒนาการ ซึ่งทั้งสองสถาบันนี้มีแนวโน้มที่ชัดเจนว่า การศึกษาในสาขานิเทศศาสตร์นี้จะยังคงขยายตัวจากระดับปริญญาโทไปสู่ปริญญาเอกในไม่ช้า ขณะเดียวกันการขยายตัวของการศึกษาในระดับปริญญาตรีก็มีแนวโน้มจะมีการเปิดสาขาวิชาแขนงต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอีกทั้งนี้เป็นไปตามสภาพของสังคมและความต้องการของตลาดวิชาชีพแขนงนี้

สำหรับในสถาบันการศึกษาเอกชนซึ่งมีการเรียนการสอนสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ แม้จะเป็นภายหลังจากที่ทางภาครัฐมีขึ้นก่อนแล้วก็ตาม ปรากฏว่าวิชาวิทยาศาสตร์ก็เป็นอีกสาขาวิชาหนึ่งที่อยู่ในความสนใจของวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยเอกชนด้วย บางแห่งได้เปิดการศึกษาในระดับปริญญาตรีในสาขานิเทศศาสตร์มากกว่า 10 ปีแล้ว และมีมหาวิทยาลัยเอกชนบางแห่งได้เริ่มขยายหลักสูตรในระดับปริญญาโทบ้างแล้ว เพียงแต่การเน้นหนักแตกต่างไปจากมหาวิทยาลัยของรัฐ

นอกจากวิชาวิทยาศาสตร์จะเริ่มเป็นสาขาวิชาที่มีผู้นิยมศึกษากันมากขึ้น จนมีการจัดตั้งเป็นคณะ เป็นสาขา และเป็นภาควิชาอิสระเทียบเท่าคณะแล้ว วิชาวิทยาศาสตร์แขนงต่าง ๆ ยังได้รับการบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาของคณะอื่น ๆ หรือภาควิชาอื่น ๆ ด้วย เช่น ในคณะบริหารธุรกิจ ซึ่งจะต้องศึกษาวิชาการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา วิชาการหนังสือพิมพ์ วิชาการสื่อสารการตลาด เป็นต้น การศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช. และปวส.) และระดับอนุปริญญาในวิทยาลัย ก็ได้บรรจุวิชาบางวิชาไว้ในสาขาการตลาด สาขาการขาย ฯลฯ ด้วย แสดงว่าวิชาวิทยาศาสตร์นั้น เป็นวิชาที่สำคัญสำหรับการปฏิบัติงานในทุกแขนงวิชาชีพ แม้แต่การศึกษาในวิทยาลัยครูหลายแห่งในปัจจุบันก็ได้มีการปรับปรุงหลักสูตร โดยนำเอาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์บรรจุเข้าไว้ในหลักสูตรเป็นวิชาสำคัญให้นักศึกษาเลือกศึกษาด้วย

สำหรับด้านความสนใจของนักเรียนนั้น เพียงระยะเวลา 10 กว่าปีมานี้ ทิศนคติของนักศึกษาที่มีต่อการศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์ได้เปลี่ยนแปลงไปโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ ในระยะแรกนักศึกษาเลือกที่จะเข้าศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์หรือสื่อสารมวลชนเป็นอันดับรอง ๆ แต่มาในระยะ 7-8 ปีมานี้ ปรากฏว่า นักศึกษาเลือกสอบเข้าเรียนสาขาวิชาวิทยาศาสตร์หรือสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นอันดับแรกมีจำนวนมากขึ้น นอกจากนั้น ยังปรากฏว่านักศึกษาที่สอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสาขาดังกล่าวมีคะแนนสูง ซึ่งหมายความว่า นักศึกษาที่เลือกเข้าศึกษาในสาขาวิชานี้ เป็นนักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนก่อนเข้ามหาวิทยาลัยอยู่ในเกณฑ์ดีติดมากด้วย (มสธ., 2531 : 643 - 644)

ผศ. ภิรนต์ อนุวัชศิริวงศ์ (2533 : 19-25) ได้กล่าวถึงกำเนิดและพัฒนาการ การศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย เอาไว้ว่า

การจัดการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย เริ่มต้นที่การศึกษาด้านการหนังสือ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2482 ในระดับอนุปริญญา โดยให้ขึ้นอยู่กับคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ แต่ไม่เป็นที่นิยม ประกอบกับปัญหาด้านความพร้อมของบุคลากร จึงยกเลิกไปในปี 2487 ในภาวะสงครามและเปิดดำเนินการใหม่อีกครั้งในปี 2491 โดยมีมุ่งหมาย จะส่งเสริมให้ผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์มีคุณภาพสูงขึ้น

ต่อมาเมื่อผู้เสนอให้แยกออกไปดำเนินการเป็นเอกเทศ แต่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังไม่พร้อม จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ในฐานะอธิการบดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จึงได้โอนไปเปิดเป็นหลักสูตรปริญาตรขึ้นเป็นครั้งแรก ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในสังกัดคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ เมื่อ พ.ศ. 2497 ใช้ชื่อว่าหลักสูตรวารสารศาสตร์แทนคำว่าภาควิชาหนังสือพิมพ์ กล่าวได้ว่า ยุคแรกของการอุดมศึกษาด้านนิเทศศาสตร์นั้นเกิดขึ้นในช่วงหลังของยุคพัฒนาการทางการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ในช่วงประมาณปี 2500 เป็นต้นมา อันเป็นยุคของการเร่งรัดพัฒนาสภาพสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก เมื่อรัฐบาลได้เริ่มมีนโยบายและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคขึ้น 3 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2507) มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2509) และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2511) เพื่อผลิตกำลังคนเข้าสู่ระบบราชการ มีการตั้งสถานีโทรทัศน์ขึ้นในส่วนภูมิภาคและขยายกิจการด้านวิทยุกระจายเสียงอย่างกว้างขวาง

การศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ในส่วนภูมิภาค เกิดขึ้นครั้งแรกที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในสังกัดคณะมนุษยศาสตร์ สำหรับในส่วนกลางได้ตั้งแผนอิสระสื่อสารมวลชนและการประชาสัมพันธ์ขึ้นในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2508 เพื่อผลิตกำลังคนด้านสื่อสารมวลชน และการประชาสัมพันธ์ไปเป็นกำลังส่งเสริมการพัฒนาประเทศ พร้อม ๆ ไปด้วยที่รัฐได้ขยายงานสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะวิทยุและโทรทัศน์เพื่อสนองต่อการเร่งรัดพัฒนาประเทศ และใช้เป็นเครื่องมือ

ในช่วงปลายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2505-2509) ถึง พ.ศ. 2516 ในแง่หนึ่ง เกิดจากแรงผลักดันจากการเรียกร้องสิทธิ และความเสมอภาคทางการศึกษาอันเป็นกระแสที่มีความเข้มข้นในยุคนั้น และอีกแง่หนึ่งเกิดจากการขยายตัวของตลาดแรงงานภาคเอกชน

หลังจากปี 2516 เป็นต้นมา การปรับปรุงและขยายหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ แทบทุกสถาบัน ยังจัดให้วิชาด้านโฆษณาและประชาสัมพันธ์ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของภาคเอกชนที่มีความต้องการบุคลากรด้านนี้ในอัตราส่วนที่สูงขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับ

ความต้องการในภาครัฐ เพราะการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่รับเข้ามาจากต่างประเทศ แต่ก็ยังไม่รวดเร็วมากนักกระทั่งสิ้นสุดช่วงปี 2525

แนวโน้มหลังช่วงปี 2526 ตลาดแรงงานภาคเอกชนโดยเฉพาะด้านบริการทวีความสำคัญพร้อม ๆ ไปกับที่เทคโนโลยีการสื่อสารมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว วิชาชีพด้านนิเทศศาสตร์จึงเติบโตในอัตราททวี เพราะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานภาคเอกชนได้มากพลอยทำให้ค่านิยมในการเข้าศึกษาวิชาแขนงนี้เปลี่ยนไป

ความนิยมเลือกเข้าศึกษาด้านนี้ ทำให้มหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเอกชนขออนุมัติเปิดหลักสูตรนิเทศศาสตร์ ชั้นอีก 9 แห่ง ในช่วงปี 2530 - 2533 และมีแนวโน้มจะเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (2535 - 2539) อย่างเด่นชัดเมื่อประกาศมุ่งขยายการพัฒนากิจการสื่อสารมวลชนและบริการอย่างชัดเจน

ความรุ่งเรืองของการอุดมศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ ปรากฏขึ้นในยุคที่การพัฒนาประเทศสู่ความเป็นอุตสาหกรรมใหญ่เป็นแรงกระตุ้นสำคัญของการพัฒนาการอุดมศึกษาในประเทศไทย

หลังช่วงปี 2527 เป็นต้นมามีสาขาวิชาใหม่เพิ่มขึ้นอีก 3 สาขาวิชา คือ บริหารการสื่อสาร, นิเทศศาสตร์ธุรกิจและสารนิเทศ ส่วนสาขาวิชาที่ยังมีสถานะเป็นกลุ่มวิชาในสาขาวิชา ได้แก่ ดนตรี, การสื่อสารการตลาด กล่าวได้ว่าในปัจจุบันนี้การศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ประกอบด้วย 11 สาขาวิชาดังนี้

- (1) การหนังสือพิมพ์ / วารสารศาสตร์
- (2) วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
- (3) การภาพยนตร์และภาพนิ่ง
- (4) การประชาสัมพันธ์
- (5) การโฆษณา
- (6) วาทยุทธศาสตร์

- (7) สื่อสารการแสดง / ศิลปะการแสดง / การแสดง
- (8) ดนตรี
- (9) สื่อสารสังคม ภายหลังเปลี่ยนเป็น บริหารการสื่อสาร
- (10) นิเทศศาสตร์ธุรกิจ / การสื่อสารการตลาด
- (11) สารนิเทศ

สาขาวิชาที่มีการเปิดสอนเพียงสถาบันเดียวคือ วาทยาศาสตร์ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ดนตรี (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์) บริหารการสื่อสาร (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) นิเทศศาสตร์ธุรกิจ (มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์) และสารนิเทศ (มหาวิทยาลัยรังสิต)

สาขาวิชาที่เกิดขึ้นใหม่ภายหลังปี 2527 ได้แก่ บริหารการสื่อสาร นิเทศศาสตร์ธุรกิจ และสารนิเทศ ซึ่งสะท้อนถึงแนวโน้มอย่างชัดเจนของการขยายตัวของเศรษฐกิจในภาคธุรกิจเอกชน และการก้าวไปสู่สังคมยุคข่าวสารซึ่งต้องพึ่งพาระบบสารนิเทศ

นอกจากนี้ สาเหตุที่บรรดานิสิตนักศึกษาเป็นจำนวนมาก พยายามที่จะต่อสู้แข่งขันในการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย เพื่อให้ได้มีโอกาสในการศึกษาวิชาการสื่อสารมวลชนนั้น รศ.ดร. ดรณี หิรัญรักษ์ คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เคยกล่าวไว้ว่า

...นักเรียนเลือกเรียนสาขานี้มาก คงเพราะพื้นฐานของอาชีพกว้างและลักษณะงาน เป็นที่ต้องการของหลายศาสตร์ เช่น ประชาสัมพันธ์ ผลิตรายการ โฆษณา โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ รวมทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชนมีการขยายกิจการด้านสื่อสารมวลชนกันมากขึ้น... (มติชน : 24 พ.ค. 31 อ้างใน จุฬา สันติกร)

และ ดร.เสรี วงศ์มณฑา อดีตคณบดีคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้เคยกล่าวไว้ว่า

...รายได้ของอาชีพนี้ เมื่อเทียบกับอาชีพอื่น อาชีพนี้จะสูงกว่ามากแม้จะไม่เป็นงานประจำ และความเด่นความดังของผู้ทำงานนี้เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้มีผู้สนใจเข้ามาเรียนกันมาก เมื่อก่อนนั้นผู้สื่อข่าวเหมือนคนเปิดทองหลังพระ แต่ปัจจุบันเป็นผู้ที่ได้รับการรู้จักกว้างขวางทั้งนักข่าวทีวี คอลัมนิสต์ ประกอบกับการที่อาจารย์มหาวิทยาลัยเข้าไปมีบทบาทในอาชีพนี้มากขึ้น เช่น ไปอ่านข่าวทีวี ไปทำบทละคร หรือทำงานบริษัทโฆษณา ซึ่งนักศึกษาที่ต้องการเรียนกับคนพวกนี้เพราะถือว่าเป็นอาจารย์ที่รู้จริง ทำให้เกิดความสนใจในเรื่องคุณภาพเมื่อจบออกไป... (มดิชน : 24 พ.ค. 31 อ่างใน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

จากคำกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีองค์ประกอบหลาย ๆ องค์ประกอบที่เป็นตัวปลุกเร้าให้เกิดความต้องการเข้าสู่วิชาชีพสื่อสารมวลชน ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ จึงเป็นความพยายามที่จะหาคำตอบเพื่อให้ทราบถึงกระบวนการในการสร้างภาพความเป็นจริงทางอาชีพสื่อสารมวลชนของบรรดานิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในสาขาวิชาการสื่อสารมวลชน จนเกิดเป็นความประทับใจและยึดถือเป็นแนวทางในการเลือกศึกษา ตลอดจนนำไปประกอบอาชีพ กับทั้งยังพยายามที่จะชี้ให้เห็นแนวทางในการพัฒนาภาพอาชีพสื่อสารมวลชนโดยกลุ่มคนรุ่นใหม่ ที่กำลังจะก้าวไปสู่อาชีพสื่อสารมวลชนต่อไปในอนาคต

ปัญหาวิจัย

1. ภาพความเป็นจริงทางอาชีพสื่อสารมวลชน ตามมุมมองของนิสิตคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีลักษณะเป็นเช่นใด
2. กระบวนการสร้างภาพความเป็นจริงทางอาชีพสื่อสารมวลชน ของนิสิตคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีลักษณะเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงลักษณะของภาพความเป็นจริงทางอาชีพสื่อสารมวลชน ของนิสิตคณะ
นิเทศศาสตร์
2. เพื่อเข้าใจถึงกระบวนการในการสร้างภาพความเป็นจริงทางอาชีพสื่อสารมวลชน
ของนิสิตคณะนิเทศศาสตร์

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเฉพาะนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย โดยเลือกนิสิตที่เข้ามาศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2532-2535 เท่านั้น ซึ่งผลการวิจัย
ครั้งนี้ จะบอกให้ทราบถึงภาพความเป็นจริงทางอาชีพสื่อสารมวลชนที่ปรากฏออกมา ตามกระบวนการ
การสร้างภาพความเป็นจริงเฉพาะของนิสิตนิเทศศาสตร์ ในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาเท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

นิสิตนิเทศศาสตร์ มีลักษณะของภาพความเป็นจริงทางอาชีพสื่อสารมวลชนในหลาย
รูปแบบ นอกจากนี้ ก็ยังมีกระบวนการในการสร้างภาพความเป็นจริงทางอาชีพสื่อสารมวลชน
ในหลายประเภท ทั้งนี้โดยขึ้นอยู่กับบริบทแวดล้อมและปัจจัยที่สำคัญต่าง ๆ

ข้อสันนิษฐาน

1. นิสิตคณะนิเทศศาสตร์ที่เลือกศึกษาวิชาการสื่อสารมวลชนนั้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะ
ได้ผ่านกระบวนการสร้างภาพความเป็นจริงทางอาชีพสื่อสารมวลชนมาบ้างไม่มากนัก

2. นิสิตคณะนิเทศศาสตร์ในระดับชั้นปีการศึกษาที่ยังสูงขึ้น มีแนวโน้มที่จะสร้างภาพ
ความเป็นจริงทางอาชีพสื่อสารมวลชนที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

นิยามศัพท์

การสร้างภาพความเป็นจริง : การสร้างโลกแห่งความหมายที่สามารถอธิบาย ให้ความหมาย
และกำหนดแบบแผนได้ ซึ่งถึงแม้ว่าความหมายนั้นจะไม่สามารถ
นำมาอธิบายได้อย่างถูกต้องแท้จริงทั้งหมด แต่เราก็สามารถนำ
มาเป็นคำตอบของคำถามที่เราต้องการจะรู้ได้

อาชีพสื่อสารมวลชน : กิจกรรมของกลุ่มผู้ประกอบการวิชาชีพสาขาหนึ่ง ที่พยายามรับใช้
องค์กรและสังคม ด้วยการทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยง
ให้เกิดความเข้าใจและเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ราบรื่น โดยวิธี
การส่งข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิง ผ่านสื่อสาร
มวลชน ซึ่งได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสารหรือวารสาร วิทยุ
กระจายเสียง โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ไปสู่ผู้รับสารซึ่งประกอบ
ด้วยคนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็วภายในเวลาเดียวกัน หรือ
ในเวลาใกล้เคียงกัน

นิสิตคณะนิเทศศาสตร์ : นิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ในระหว่างปีการศึกษา 2532-2535

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบความคิดเห็นของนิสิตที่กำลังศึกษาวิชาการสื่อสารมวลชน ในฐานะผู้ที่
กำลังจะเป็นนักสื่อสารมวลชนในอนาคต เกี่ยวกับการสร้างภาพความเป็นจริงของอาชีพสื่อสารมวลชน
เพื่อให้เกิดผลดีต่อภาพโดยรวมของอาชีพสื่อสารมวลชนต่อไปในอนาคต

2. เป็นแนวทางในการปรับปรุงนิสิตที่ศึกษาด้านนี้ ให้มีกระบวนการในการสร้างภาพความเป็นจริงของอาชีพสื่อสารมวลชน ที่ปรากฏออกมาให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น
3. เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงการนำเสนอภาพความเป็นจริงทางอาชีพที่ถูกต้องและชัดเจน ให้แก่ผู้ที่กำลังก้าวเข้ามาเป็นผู้ทำการสื่อสารมวลชนรุ่นต่อ ๆ ไป
4. เพิ่มข้อมูลใน "คลังแห่งความรู้" เกี่ยวกับอาชีพสื่อสารมวลชนในปัจจุบัน
5. เพื่อจะเป็นพื้นฐานในการศึกษาและค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ต่อไปของนิสิต นักศึกษา และผู้สนใจอื่น ๆ